

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2567

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าชาวประมงปูม้าพื้นบ้านในเขตจังหวัดชลบุรี

VALUE CHAIN ANALYSIS OF LOCAL BLUE CRAB FISHERMAN

IN CHONBURI PROVINCE

อมราพร เทียนเงิน*, ณกร อินทร์พยุง, อารีกมล ต.ไชยสุวรรณ

Amraporn Tainngern*, Nakorn Indra-paying, Areekamol Torchaisuwan

สาขาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Logistics and Supply Chain Management, Faculty of Logistics, Burapha University

*Corresponding Author e-Mail: 63920169@go.buu.ac.th

(Received: 2024, January 11; Revised: 2024, March 14; Accepted: 2024, March 16)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาห่วงโซ่คุณค่าของการทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี สภาพและปัญหาของการทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรีและนำเสนอแนวทางในการเพิ่มมูลค่าและ วัตถุประสงค์ของห่วงโซ่คุณค่าทางการตลาดของการทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจประมงปูม้าพื้นบ้านโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสุ่ม แบบโควต้า และทำการเก็บข้อมูลโดยใช้หลักเกณฑ์ในเรื่องของการทำประมงปูม้าพื้นบ้านในการแจกแบบสอบถาม เฉพาะผู้ที่ทำการประมงปูม้าพื้นบ้านเท่านั้น และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน คือเจ้าหน้าที่ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำไปจนถึง ปลายน้ำ และทั้ง 2 กลุ่มจะต้องเป็นชาวประมงผู้ประกอบการอาชีพการทำประมงปูม้าพื้นบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณ 5 อำเภอในเขตจังหวัดชลบุรี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสม ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างมีแบบแผนกับผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลที่มีความสำคัญ ในอาชีพการทำประมงปูม้าพื้นบ้าน

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาสภาพแวดล้อมมีผลต่อจำนวนทรัพยากรปูม้าที่ลดน้อยลง ปัญหาการขายปูม้าที่ยัง ต้องพึ่งพิงพ่อค้าคนกลาง ปัญหาต้นทุนในการจับปูม้าสูงขึ้น ปัญหาในการเพิ่มมูลค่าของปูม้า ปัญหาการสื่อสารและ ปัญหาการชำระเงินที่เป็นช่องทางออนไลน์ และปัญหาไม่มีความรู้ในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ตั้งสหกรณ์ประมง ปูม้า การอบรมให้ความรู้อาชีพเสริมให้กับชาวประมงปูม้า ควรถ่ายทอดอาชีพชาวประมงปูม้าจากรุ่นสู่รุ่น และมี โครงการสร้างคอนโดปูม้าให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เป็นการนำร่อง และมีการสอนหรืออบรมการทำต่อ ๆ กันไปเรื่อย

และให้เงินสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ควรมีการอบรมการใช้สื่อออนไลน์ และอบรมการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ผ่านหัวหน้าชมรม เป็นต้น

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า; ปูม้า; ประมงพื้นบ้าน

ABSTRACT

This research aimed to investigate the value chain of local blue crab fishing in Chonburi province, study the conditions and problems of the fishing in Chonburi, and propose strategies to improve the value and efficiency of the local market's value chain. The study employed a mixed research approach, utilizing a quota sampling method for collecting data through questionnaires from Chonburi individuals engaged in the local blue crab fishing business and three officials who were involved with the local blue crab fishermen in Chonburi since the beginning of the process. Both groups were those fishermen living in 5 districts of Chonburi.

The findings indicated the following problems: environmental problems affecting the decreasing number of blue crab resources, reliance on intermediaries for crab sales, rising costs of blue crab capture, problems enhancing blue crab value, online communication and payment, and income and expense accounting. The establishment of blue crab fishing cooperative and supplementary vocational training for fishermen should be held from generation to generation. Blue crab shelters for specific groups should be created as a pioneer project and continuously implemented and financially supported. The fishermen should be given trainings on online media using and income and expense accounting. Information dissemination should reach club presidents.

Keywords: Value Chain Analysis; Blue Crab; Local Fisherman

บทนำ

การทำประมงปูม้าพื้นบ้านทำได้ทั้งเรือแบบไม่มีเครื่องยนต์และแบบมีเครื่องยนต์ แต่การทำประมงปูม้าพื้นบ้านในพื้นที่ชลบุรีส่วนใหญ่จะใช้แบบมีเครื่องยนต์เป็นหลัก ขนาดความยาวของเรืออยู่ระหว่าง 6-10 เมตร พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558 (ออนไลน์, 2558) สามารถออกเรือได้ไกลจากชายฝั่งทะเล ประมาณ 2-10 กิโลเมตร อุปกรณ์ที่ใช้จับปูคือ อวนจมปูซึ่งเวลาวางผืนอวนจะทิ้งอวนให้จมถึงพื้นดินที่อยู่ใต้น้ำ ปริมาณการจับปูม้ามีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา ความแตกต่างระหว่างเรือประมงปูม้าพื้นบ้านกับเรือประมงปูม้าพาณิชย์

กล่าวคือ ขนาดของเรือประมงปูม้าพาณิชย์จะมีขนาดใหญ่กว่า และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจับปูม้ามีความแตกต่างกัน เรือประมงแบบพาณิชย์จะใช้ลอใบในการจับปู เนื่องจากระยะทางในการออกเรือของประมงปูม้าพาณิชย์จะไกลกว่า ระยะทางการออกเรือของประมงพื้นบ้านทำให้มีต้นทุนสูงกว่า แต่ได้ปริมาณปูมากกว่า (กรมทรัพยากรทะเลชายฝั่ง, ออนไลน์, 2558) ขนาดปูม้าที่ธุรกิจประมงพื้นบ้านจับได้ มักจะมีขนาดประมาณ 7-15 ตัวต่อกิโลกรัม ประมงพื้นบ้านจะจับได้ปริมาณน้อยมากเนื่องจากปูขนาดใหญ่จะอาศัยอยู่บริเวณไกลจากชายฝั่งจึงต้องใช้เรือที่มีขนาดใหญ่ จึงเป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่งของการทำประมงปูม้าพื้นบ้าน ธุรกิจการทำประมงปูม้าพื้นบ้านจะเป็นลักษณะการประกอบธุรกิจแบบครัวเรือน การออกเรือหาปูม้า 1 ลำต่อชาวประมง 1 คน อุปกรณ์ที่ใช้จับปูก็จะเป็นอวนจมในการออกเรือ 1 ครั้ง จะทำการวางอวนจมประมาณ 5-10 อวน ถึงแม้การทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรีจะมีการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญในอาชีพจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบันให้ได้พบเห็นเชิงประจักษ์ว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้หลักและหล่อเลี้ยงครอบครัวของชาวประมงพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรีมาอย่างยาวนาน ศศิบังอร ธรรมคุณ (2561, หน้า 95) อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้ประสบกับปัญหา ด้านมลภาวะทางน้ำ รวมถึงธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ปูม้าที่อยู่บริเวณชายฝั่งต้องอพยพไปอยู่น้ำที่ลึกกว่าเพื่อความอยู่รอดทำให้ปริมาณปูม้าลดน้อยลง หรือเหตุผลอื่นที่ไม่อาจควบคุมได้จากธรรมชาติ ส่งผลให้ปูม้าที่อาศัยอยู่ไม่สามารถวางไข่ได้ เกษม จันทรแก้ว (2550, หน้า 11) ในการดำเนินการของชาวประมงพื้นบ้านส่วนใหญ่เมื่อได้ปูม้ามาแล้วจะไม่มีการค้าขนาดและมีพ่อค้าคนกลางมารับไปขายต่อแบบเหมาตะกร้าซึ่งทำให้ไม่ได้ราคา จากปัญหาที่ชาวประมงพื้นบ้านปูม้าในเขตจังหวัดชลบุรีประสบอยู่ทั้งในด้านมลภาวะที่เกิดขึ้นจากอากาศและน้ำที่ทำให้ปริมาณของปูม้าเปลี่ยนแปลงไป ปัญหาทางการตลาดในเรื่องของต้นทุนและราคาปูม้าในตลาดจนส่งผลให้เกิดปัญหาในการประกอบอาชีพการทำประมงปูม้าพื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน จึงเป็นปัญหาที่ควรแก้ไขเนื่องจากเป็นอาชีพหลักของชาวประมงจังหวัดชลบุรีที่มีอยู่จำนวนมาก

จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) การทำประมงปูม้าพื้นบ้านในเขตจังหวัดชลบุรีเนื่องจากเป็นแหล่งประมงพื้นบ้านที่มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของจังหวัด โดยจะทำการวางแผนเพื่อเก็บข้อมูลในพื้นที่ทั้งแง่มุมของสภาพการประกอบธุรกิจประมงปูม้าพื้นบ้านที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและปัญหาที่พบในพื้นที่ของการทำประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าอย่างเป็นระบบเพื่อหาคำตอบรวมถึงแสวงหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อสร้างประโยชน์และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นให้ชุมชนประมงปูม้าพื้นบ้านที่เป็นวิถีของชุมชนให้อยู่คู่กับจังหวัดชลบุรีต่อไป

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบของโซ่คุณค่า

Primary Activities	Support Activities
Inbound Logistics -ปัญหาจำนวนปฐมาในธรรมชาติมีจำนวนน้อย	Firm Infrastructure -ปัญหาไม่มีการส่งเสริมการทำคอนโดปฐมาจากภาครัฐและภาคเอกชน -ปัญหาไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์
	Firm Infrastructure -ไม่ได้บริการต่าง ๆ ที่ได้รับจากภาคเอกชนและภาครัฐ -ไม่ได้สินเชื่อจากสถาบันการเงิน -ไม่มีความรู้ในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
Operations -ปัญหาต้นทุนในการจับปฐมาสูงขึ้น	Human Resource Management -ปัญหาจำนวนแรงงานที่ใช้ในการจับปฐมามีน้อย
Outbound Logistics -ปัญหาบางช่วงเวลา -ปัญหาขาดแคลนพาหนะในการขนส่ง	Technology Development -ปัญหาเครื่องมือที่ช่วยในการคัดขนาดไซส์ปฐมา ทำให้ต้องใช้เวลาในการคัดไซส์
Marketing and Sales -ปัญหาการขายปฐมาที่ยังต้องพึ่งพิงพ่อค้ากลาง -ปัญหาในการเพิ่มมูลค่าของปฐมา เนื่องจากปฐมาจะขายได้ในราคาที่ไม่สูงนัก	-ปัญหาการสื่อสารของชาวประมงปฐมาที่ใช้เพียงโทรศัพท์ -ปัญหาการชำระเงินที่ใช้เงินสด -ปัญหาไม่มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการประมงปฐมา เช่น เครื่องโซนาร์
Service -ปัญหาการให้บริการรักษาคุณภาพปฐมาระหว่างการขนส่ง	

ตารางที่ 2 การวัดประสิทธิภาพของห่วงโซ่คุณค่าด้านราคา

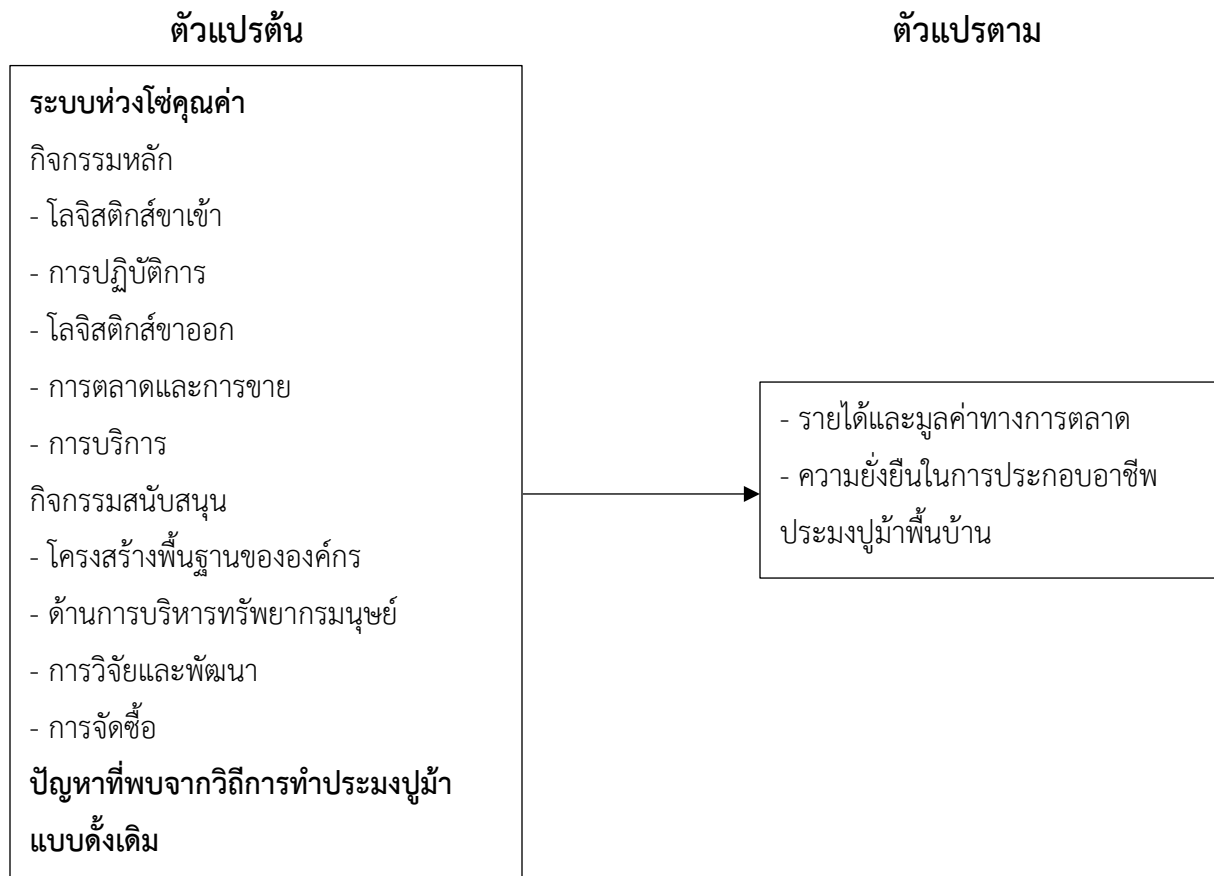
ข้อคำถามด้านการตลาดและการขาย		จำนวน (คน)	จำนวน (รวม)	ร้อยละ	ร้อยละ
1. ท่านมีรูปแบบ	ปฐมาสด (เป็น)	253		97.30	
การขายปฐมาแบบใด	ปฐมาสด (ตาย)	7		2.70	
	ปฐมาดอง	-		-	
	ปฐมาต้ม	-		-	
	ปฐมาต้มแกะ	-	260	-	100.00
2. ราคาปฐมาที่ท่านขายราคาเฉลี่ยเท่าไรต่อกิโลกรัม					
ปฐมาสด(เป็น)	200-250 บาทต่อกิโลกรัม	143		55.40	
	251-300 บาทต่อกิโลกรัม	46		17.80	
	301-350 บาทต่อกิโลกรัม	27		10.50	
	351-400 บาทต่อกิโลกรัม	42		16.30	
ปฐมาสด(ตาย)	200-250 บาทต่อกิโลกรัม	2	260	100.00	100.00
3. ผู้ขายมีการคัดขนาด	มี	147		56.50	
ของปีก่อนขายหรือไม่	ไม่มี	113	260	43.50	100.00

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาห่วงโซ่คุณค่าของการทำประมงปฐมาพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการทำประมงปฐมาพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการเพิ่มมูลค่าและวัดประสิทธิภาพของห่วงโซ่คุณค่าทางการตลาดของการทำประมงปฐมาพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ การวิจัยเชิงปริมาณมีประชากรรวมทั้งสิ้น 782 คน (กรมประมง, ออนไลน์, 2563) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (อีลีส ทีม, ออนไลน์, 2563) ด้วยวิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) โดยนำจำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มเป็นค่าน้ำหนักประกอบการคำนวณเพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเก็บในแต่ละกลุ่มสมาชิกได้ผลลัพธ์จากการคำนวณ รวมเท่ากับ 260 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เป็นชาวประมง ผู้ประกอบอาชีพการทำประมงปูม้าพื้นบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณ 5 อำเภอในเขตจังหวัดชลบุรี ได้แก่ อำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และ

อำเภอเกาะสีชัง จำนวน 3 คน คือหัวหน้าชมรมประมงปูม้าพื้นบ้านในเขตจังหวัดชลบุรีที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 30 ปี เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะข้อคำถามแบบปลายปิด และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจประมงปูม้าพื้นบ้านเชิงนโยบาย จำนวน 3 คน โดยในการสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวโดยจะมีการบันทึกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ซึ่งจะถูกสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ต้องการจะศึกษา เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง ความคิดเห็น ปัญหา รวมถึงข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำมาสรุปผลเป็นข้อมูลในการใช้วิเคราะห์ โดยวิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจะคำนวณจากค่า IOC ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ แสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ ดังนี้ 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเรียบร้อยแล้ว แจกให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 260 คน และได้รับการตอบรับจากกลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด 260 ชุด ครอบคลุม 5 อำเภอ และข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจากการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน 2) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ความถูกต้องสมบูรณ์ และหลังจากที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 คนแล้ว เมื่อได้ไฟล์ที่บันทึกเสียงจากนั้นทำการถอดข้อความจากบทสัมภาษณ์และสรุปเป็นประเด็นสำคัญ 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย นำมาสรุปเป็นประเด็น หลังจากศึกษาข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้มีการนำข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ มาตั้งเป็นข้อคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลคำตอบที่เป็นความจริง โดยจะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามแบบจากชาวประมงปูม้าพื้นบ้านและเมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงไปทำการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยการใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ห้วงโซ่คุณค่าของชาวประมงปูม้าพื้นบ้านในเขตจังหวัดชลบุรีจากนั้นนำผลลัพธ์ที่ได้ไปหาเหตุผลหรือหาสาเหตุของผลลัพธ์ที่ได้จากตัวแบบสอบถาม และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยใช้การบันทึกเสียงแต่จะไม่บันทึกภาพขณะที่สัมภาษณ์เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ประสงค์ออกนาม และถอดคำจากคลิปเสียงเพื่อที่จะวิเคราะห์ห้วงโซ่คุณค่าประมงปูม้าพื้นบ้าน สำหรับการสรุปผลการวิจัยจะนำเสนอเป็น SWOT Analysis ให้เห็นจุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรคของห้วงโซ่อุปทาน

ผลการวิจัย

1. ระบบห่วงโซ่คุณค่าของประมงปูม้าพื้นบ้านในจังหวัดชลบุรี พบว่าเมื่อทำการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) มีรายละเอียดดังนี้

จุดเด่น (Strengths)

ด้านการตลาดและการขาย (Marketing and Sale) เป็นรูปแบบการขายเป็นปูม้าที่ยังมีชีวิตอยู่ทำให้มีเนื้อปูมีรสชาติที่ดีกว่าปูม้าที่ผ่านกระบวนการแช่แข็ง

ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource) เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ในการออกเรือทำประมงปูม้าพื้นบ้านปูม้าเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นของคนในท้องถิ่นทำให้ทราบถึงบริเวณที่มีปูม้าอาศัยอยู่ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำประมง (วางอวน)

จุดด้อย (Weaknesses)

ด้านการปฏิบัติการ (Operations) ระยะทาง เนื่องจากเรือมีขนาดเล็กทำให้ไม่สามารถออกเรือไกลจากฝั่งได้ความคงทนในสภาพภูมิอากาศในการอยู่รอดทางทะเล ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำลึกที่มีปูชุกชุมได้

ด้านการตลาดและการขาย (Marketing and Sale) ราคาที่ขายไม่ได้สูงมาก เนื่องจากขนาดของปูม้ามีขนาดเล็กและปริมาณน้อย ส่งผลทำให้การกำหนดราคาได้ไม่สูงเท่าที่ควรและยังไม่มีวิธีในการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การเลี้ยงขุนเพื่อเพิ่มน้ำหนักและขายเป็นปูเป็นเนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ในการลงทุนทำฟาร์มขุนขนาดใหญ่

ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (Firm Infrastructure) ไม่มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้ไม่ทราบถึงค่าใช้จ่าย รายได้ และต้นทุนที่เกิดขึ้น ทำให้ขาดการวางแผนทางการเงินเพื่อต่อยอดธุรกิจ ส่งผลต่อความมั่นคงในการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านในระยะยาว

ด้านการวิจัยและพัฒนา (Technology Development) ช่องทางในการติดต่อซื้อขาย ส่วนใหญ่จะใช้การติดต่อผ่านโทรศัพท์มือถือเดียว ไม่มีผ่านแอปพลิเคชันหรือช่องทางอื่น เนื่องจากชาวประมงส่วนใหญ่มีอายุ และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในชั้นประถมศึกษาทำให้ขาดความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการประกอบอาชีพชาวประมงพื้นบ้าน

โอกาส (Opportunities)

ด้านโลจิสติกส์ขาออก (Outbound Logistics) จะมีพ่อค้าคนกลางมารับโดยที่ชาวประมงไม่ต้องมีความเสี่ยงในการสต็อกสินค้าหรือความไม่แน่นอนในการขายสินค้า เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อตลอดเวลา อีกทั้งการขายกับผู้บริโภคโดยตรงทำให้ได้ราคาขายที่สูงขึ้น

อุปสรรค (Threats)

ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า (Inbound Logistics) ปริมาณของปทุมที่จับได้ ปริมาณปทุมในท้องทะเลในบริเวณที่ชาวประมงทำการประมง ปริมาณปทุมในท้องทะเลจับได้น้อยลงเพราะประชากรของปทุมลดน้อยลงทำให้ยากต่อการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน

ด้านการปฏิบัติการ (Operations) สภาพแวดล้อมทางอากาศที่มีการแปรปรวนส่งผลต่อการออกเรือเพื่อทำการประมงพื้นบ้าน

ด้านการตลาดและการขาย (Marketing and Sale) ช่องทางในการจัดจำหน่ายมีจำนวนจำกัด และสินค้ามีปริมาณจำกัดทำให้อำนาจต่อรองราคาทางการตลาดกับพ่อค้าคนกลางลดน้อยลง

ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (Firm Infrastructure) ปัญหาไม่ได้สินเชื่อจากสถาบันการเงิน ชาวประมงอาจจะอยากกู้แต่ขนาดองค์กรมีขนาดเล็กและไม่มีสหกรณ์ การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ทำกลุ่มประมงพื้นบ้านไม่ได้ลงลึกไปถึงการบริหารจัดการเงินของกลุ่มชาวประมงทำให้ชาวประมงเกิดปัญหาในเรื่องของการเงินและการจะต้องกู้หนี้ยืมสินนอกระบบได้

2. จากการศึกษาปัญหาการทำประมงพื้นบ้านปทุมในจังหวัดชลบุรี พบว่าปัญหาการขายปทุมที่ยังต้องพึ่งพิงพ่อค้ากลาง ปัญหาบางช่วงเวลาคือ หน้าฝน ช่วงเดือนกลางเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม จับปทุมได้จำนวนน้อย ปัญหาต้นทุนในการจับปทุมสูงขึ้น เช่น ราคาน้ำมัน ปัญหาในการเพิ่มมูลค่าของปทุม ปัญหาการสื่อสารของชาวประมงปทุมที่ใช้เพียงโทรศัพท์ ไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์ที่ปัจจุบันนิยมใช้อย่างแพร่หลาย ปัญหาการชำระเงินของชาวประมงปทุมที่ใช้เงินสด ไม่สามารถใช้แอปธนาคารหรือพร้อมเพย์ และปัญหาไม่มีความรู้ในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย

3. แนวทางการแก้ไขและวัดประสิทธิภาพการทำประมงพื้นบ้านปทุมในจังหวัดชลบุรี พบว่าจำนวนคนที่สนใจในการทำคอนโดปทุม จำนวน 260 คน และมีวิธีเพิ่มมูลค่าในการขุนให้ปทุมมีเนื้อและทำให้น้ำหนักเพิ่มมากขึ้น ซึ่งชาวประมงที่สนใจได้คิดว่ารายได้ที่จะเพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ 1,000-1,500 บาทต่อครั้ง

อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 พบว่าชาวประมงส่วนใหญ่เป็นเพศชายที่ประกอบอาชีพประมงปทุมเป็นหลักอีกทั้งยังเป็นเสาหลักของครอบครัว โดยมีรายได้จากการทำประมงต่อเดือนเฉลี่ยประมาณ 10,000-15,000 บาท อุปกรณ์ที่ใช้ในการจะเป็นอวนจมน้ำเนื่องจากไม่ต้องใช้เหยื่อในการล่อ จึงทำให้ปริมาณที่ได้ในแต่ละครั้งจะเฉลี่ยประมาณ 5-10 กิโลกรัม และขนาดที่ได้ประมาณ 7-9 ตัว/กิโลกรัมเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่างทั้งเรือที่มีขนาดเล็กทำให้ระยะทางในการเดินเรือสั้นกว่าเรือที่มีขนาดใหญ่ รวมถึงฤดูกาลของปทุมก็มีผลต่อราคาขาย และเขตพื้นที่ในการแพร่กระจายของปทุมมีผลกระทบต่อปริมาณของปทุม ปัจจุบันชาวประมงพบปัญหา และ

อุปสรรคในการทำประมงในเรื่องทรัพยากรปูม้าที่มีขนาดและปริมาณลดลง ทำให้ระยะทางในการเดินเรือเพิ่มขึ้น และค่าใช้จ่ายในการทำประมงเพิ่มขึ้น และชาวประมงเมื่อได้ปูม้ามาแล้วจะมีวิธีการขายโดยขายให้กับร้านอาหารมารับ พ่อค้าคนกลางมารับ รูปแบบการขายปูม้าคือ ปูม้าสด (เป็น) และจะเห็นว่าชาวประมงไม่ส่วนในการกำหนดราคาปูม้า รวมถึง มีช่องทางในการติดต่อทางเบอร์โทรศัพท์ช่อง รูปแบบการชำระเงินเป็นเงินสดเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ ประไพพิศ ขอบแตง, ศุภรัตน์ พินสุวรรณ และนิสากร กล้าณรงค์ (ออนไลน์, 2560) ที่ศึกษาวิธีการทำประมงพื้นบ้านชุมชนเขาหิน ตำบลหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พบว่าปัญหาการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ได้แก่ ปริมาณทรัพยากรสัตว์น้ำ และสภาพเศรษฐกิจที่มีผลต่อการทำประมงที่เปลี่ยนไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 พบว่าปัญหาที่พบในด้านกิจกรรมหลักของชาวประมงพื้นบ้านปูม้า คือ เรื่องของสภาพแวดล้อมมีผลต่อจำนวนทรัพยากรปูม้าที่ลดน้อยลง การขายปูม้าที่ยังต้องพึ่งพิงพ่อค้าคนกลาง การเพิ่มมูลค่าของปูม้าและต้นทุนในการจับปูม้าสูงขึ้น เช่น ราคาน้ำมัน นอกจากนี้ปัญหาที่พบในด้านกิจกรรมสนับสนุนของชาวประมงพื้นบ้านปูม้าคือ การสื่อสารและปัญหาการชำระเงินที่เป็นช่องทางออนไลน์ ปัญหาไม่ได้สินเชื่อจากสถาบันการเงิน การไม่ได้บริการต่าง ๆ ที่ได้รับจากภาคเอกชนและภาครัฐ เช่น ทุนสนับสนุนช่องทางในการหารายได้เสริมและการเพิ่มรายได้ และการไม่มีความรู้ในการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย สอดคล้องกับ ประไพพิศ ขอบแตง, ศุภรัตน์ พินสุวรรณ และนิสากร กล้าณรงค์ (ออนไลน์, 2560) พบว่าปัญหาการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านคือ ปัจจัยทางธรรมชาติ ได้แก่ ฤดูกาล และปัจจัยทางสังคม

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 จากการศึกษาแนวทางในการแก้ไขการทำประมงพื้นบ้านปูม้าในจังหวัดชลบุรี พบว่าควรมีโครงการการสร้างปะการังเพิ่มขึ้นรวมถึงมีการจัดตั้งสหกรณ์ประมงปูม้า การอบรมให้ความรู้อาชีพเสริมให้กับชาวประมงปูม้าและมีแหล่งเงินทุนจากภาครัฐและภาคเอกชนให้ชาวประมงปูม้าโดยเฉพาะ รวมทั้งมีโครงการสร้างคอนโดปูม้าให้กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เป็นการนำร่อง และมีการสอนหรืออบรมการทำต่อ ๆ กัน ไปเรื่อย ควรมีการอบรมการใช้สื่อออนไลน์ และการทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ของภาครัฐและภาคเอกชนผ่านรถกระจายเสียง ผู้นำชุมชน หัวหน้าชมรมการประมง เป็นต้น สอดคล้องกับ สุภัชฌา ฤกษ์ปราณี และคณะ (ออนไลน์, 2563) ที่ศึกษาองค์ประกอบของการจับปูม้า อัตราการจับต่อหน่วยกาลแรงประมงและขนาดของปูม้า จากการทำประมงพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี พบว่าควรสร้างความตระหนักเพื่อให้ชาวประมงเห็นคุณค่าความสำคัญเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลทั้งข้อมูลการทำประมง และบัญชีรายรับรายจ่าย รวมถึงสร้างแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดรูปธรรมที่แท้จริง และคมชัดลึกออนไลน์ (ออนไลน์, 2562) วิธีการเลี้ยงปูทะเลแบบคอนโดระบบปิด โดยจะใช้ระยะเวลาอยู่ที่ประมาณ 20-30 วัน แต่ถ้าเป็นปูไข่ ก็จะใช้เวลากว่า 30 วัน ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 20 วันก็จะจับขายกิโลกรัมละ 380-400 บาท ในการอนุบาลปูในการเพิ่มน้ำหนักและเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวของสินค้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชาวประมงปูม้า ควรมีการทำรายรับ-รายจ่าย เพื่อควบคุมหรือวางแผนการใช้เงินให้รัดกุมเป็นการสร้างวินัยทางการเงิน และควรนำเงินเข้าฝากธนาคารอย่างสม่ำเสมอเพื่อประโยชน์ในการขอสินเชื่อในกรณีที่มีการเรียกขอหลักฐานการเคลื่อนไหวของบัญชี
2. ภาครัฐ ควรมีการปล่อยสินเชื่อหรือสนับสนุนทางการเงินให้กับกลุ่มประมงปูม้า เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือการอนุรักษ์ปูม้าและทางการเงินให้ชาวประมงปูม้ามีเงินหมุนเวียน และควรมีการตั้งราคากลางในการรับซื้อปูม้าที่เป็นธรรม ด้วยการมีสถานที่รับซื้อปูม้าอย่างเป็นทางการและกำหนดราคากลางที่เป็นยอมรับของผู้ซื้อและผู้ขายปูม้า
3. ภาครัฐ ควรเพิ่มแหล่งเงินทุนของรัฐที่ปล่อยเครดิตในการช่วยเหลือทางการเงินแก่ชาวประมงปูม้า ให้มากขึ้นหรือเพิ่มงบประมาณในการช่วยเหลือชาวประมงปูม้า เช่น การมีโครงการอบรมให้ความรู้ การมีเงินสนับสนุนการวิจัยหรือนวัตกรรมในการสร้างเครื่องมือและอุปกรณ์ และควรมีเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการประมงปูม้า เพื่อช่วยเหลือหรือรับข้อร้องเรียนของกลุ่มชาวประมงปูม้าโดยเฉพาะ
4. ชาวประมงปูม้า ภาครัฐ และภาคเอกชน ควรร่วมมือกันหรือทำงานอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อช่วยเหลือกันผ่านอุปสรรคหรือปัญหาที่พบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องอื่น ได้แก่ การศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายของชาวประมงปูม้าพื้นบ้าน การศึกษาการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีของการประมงปูม้า การศึกษาความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐและภาคเอกชนของชาวประมงปูม้าพื้นบ้าน การศึกษาการอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของชาวประมงปูม้าพื้นบ้าน การศึกษาวิธีการหรือเทคนิคในการร่วมมือกันอนุรักษ์ปูม้า
2. ควรศึกษาประชากรอื่น เช่น พ่อค้าคนกลาง เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ภาคเอกชน และผู้บริโภค
3. ควรใช้เครื่องมืออื่นเพิ่มเติม เช่น แบบสังเกต

บรรณานุกรม

กรมทรัพยากรทะเลชายฝั่ง. (2558). *เครื่องมือประมงพื้นบ้าน อีกหนึ่งวิถีอนุรักษ์ของป้าคลอก* (ออนไลน์).

เข้าถึงได้จาก: <https://www.dmcr.go.th/detailLib/2120> [2565, 8 มกราคม].

กรมประมง. (2563). *จำนวนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

https://www4.fisheries.go.th/local/index.php/main/view_blog2/10/70575/2369 [2565, 8 มกราคม].

เกษม จันทร์แก้ว. (2550). **การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คมชัดลึกออนไลน์. (2562). **คอนโดปู เลี้ยงไม่จ้อบอดิน 20 วันจับขายได้ กำไรงาม** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.komchadluek.net/news/389598> [2565, 9 มกราคม].

ธีสิส ทิม. (2563). **การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.thetsis.com/post/research-tips-sampling> [2565, 9 มกราคม].

ประไพพิศ ชอบแต่ง, ศุภรัตน์ พิณสุวรรณ และนิสากร กล้าณรงค์. (2560). **วิธีการทำประมงพื้นบ้านชุมชนเขาดิน ตำบลหัวเขาแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www2.huso.tsu.ac.th/ncom/csd/csdfu/pdf/f280.pdf> [2565, 9 มกราคม].

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.2558. (2558, 13 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www4.fisheries.go.th/file_footer/20160517105511_file.pdf [2565, 8, มกราคม].

ศศิบังอร ธรรมคุณ, สรวิทย์ สมศรี, ประวิทย์ ทองไชย และกนก พานทอง. (2561). **วิถีประมงพื้นบ้านหาดวอนนภาในบริบทสังคมเมือง. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 11(1),** หน้า 95-104.

สุภัชมา ฤกษ์ปราณี และคณะ. (2563). **องค์ประกอบการจัดปูม้า อัตราการจับต่อหน่วย การลงแรงประมง และขนาดของปูม้า จากการทำประมงพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/kukr/search_detail/result/401583 [2565, 9 มกราคม].